

قبیله

د. عومهر عهلی

۲۰۱۸

ژماره
سفر

قیبله

د. عومەر عهلی

ناوی کتیب: قیبله
نوسەر: عومەر عهلی
دیزاینی ناوهوه: توانا ئهحمهد
دیزاینی بهرگ: چاپخانه:
تیراژ: نرخ:

ژماره () ای سالی ()
له بهرپوه بهرایه تی گشتی کتیبخانه گشتیه کانی پیدراوه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا
فَوُودٌ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوُودُوا
وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ
الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ)

دەستپىك

زۆر لە كەسايەتتە سىياسى و دىنيەكان كاتىك دەچنە تەمەنەو دەستدەكەن بە نووسىنەوئەى ئەزمونەكانىان بۇ ئەوئەى وەچەكانى داھاتوو لىي سودمەندىن، بەشىكى زۆر لە بەرھەمە زانستى و مەرىي و فەكرىەكان جىماوى ئەو كەسانەن. ھەشبوو لە مېژوودا كاريگەرى بەھىزو بەرچاوى ھەبوو بەلام درەنگ كاركردى لەم بواردە بە مردنى بەرھەمەكان تەنھا لە بىرى ئەو وەچەدا وەك سود ماونەتەوئەى ئىستە ئىمە پىيان ئاشنا نىن، بە تايبەت لە كۆندا كەرەستەكانى گەياندىن بە وەچەكانى داھاتوو زياتر نووسىن بووو زەھمەتىش بەرھەم ھاتوون، دواتر بە فراوانبوونى كەرەستەكان و تۆمارى دەنگى و دواتر رەنگىش ئىستە پاساوى گەياندىن بەرھەمەكان بە وەچەكانى داھاتوو كەمتر بووئەوئەى، چوون ھەيە دەستى نووسىنى نى يە دەتوانىت بە دەنگى بىت و لە رېگە جياوازەكانەو بەرھەمەكانى ھەم بە وەچەكانى داھاتوو و ھەم بۇ مەودايەكى فراوانتر بگەيەن، خۇ ئەگەر وەرىشگىرپىت بۇ زمانەكانى تر بىگومان بە سودترو فراوانتر دەبىت، راستگۆى لە كارەكانداو بە رۆحىەتى پاكەو گەياندىن دواتر خاوى گەورە

كەسەنى تەرى بۇ دروست دەكەت ئەو پەنگە خەپە فراوان و
 درەزەر بېتەو، وەك دەبەنەن كەسەك لە كۆپدا بەرەمەكەى
 جەپەشتەو كەسەكەى تە لەو پەو بەردەوامى پەداو، وە زۆر
 لەو بەرەمانە ھەبەو دەو سەدەيەك وەرگەپراون و ئەستەش
 كەرەگەرى ئەوتۆى خەيان لە ژەنى چەنەكى زۆرى كۆمەلەدا
 ھەيە، ھەتە ھەبەو لە بوارى ياسادانان و كۆومەتەشدا
 سەدى ئەوتۆى خەى ھەبەو...

تا زوو مروّقه کان خۆيان کۆکه نه وهو کاره کانيان بخه نه ئه و
چوارچي وه سودبه خشه وه به تايهت ئيمه و مانان که برپاي
ته و او مان به پاداشتي ئهم کارانه هه يه هيشتا هه ر درهنگه،
گه رچي وه که ته مه ن و ئه زموونيش له وانه يه من مندا ل بم بو
ده ستي پکردني ئهم کاره به لام مردن کات و ساتي بو ني يه و
زو وکردني کاره کان گه ر پيشتري نه خات دواي ناخات، وه له گه ل
رؤشتني ته مه ندا کاره کاني داها تووش هه ر له سه ر هه مان
چوارچي وه ده بي ت و مردن يش هه رکات يه خه ي گرتين کاره کان
به مردن نه فه و تي ت، گه رچي به برپاي من ئه و گو مانه له
به رانه ردا هه بي ت به لام خو م ده زانم چه ند کارم فه و تا ون
و به هو ي به رنامه ي قبي له وه ده توانم گه ر هه مووش ي نه بي ت
به شي ي زو ري بگه ري تمه وه و يه شتا ده رفه ت له به رده مديا هه گه ر
خو اي گه وه ره مو له ت بدات.

ژيان تاقیکړدنه وه یه کی خوایی یه، له خوښی، ناخوښی،

لەش ساغی، نا ساغی، جیگیری، ئاوارەیی، خویندەواری، نه
خویندەواری، ژن و مندال، نهبوونی ژن و مندال، دەستەلات، بی
دەستەلاتی، کاتداری، بی کاتی، شتوومەك، بی شتوومەکی...
تاد

هەموو ئەوانەى سەرەوهو زۆرى تریش دەرچوون لە
تاقیکردنەوهکەى دەرئەنجامی خوێ هەیه، هەیه وهك قوتابی
تەمەل بەلایه وه ئاساییه بکهویت و زۆریش پێی خۆشه هەر
نەخوینیت و واز بهینیت، هەیه هەر ئەوەندەى بزانییت دەردهچیت
هەول دەدات، هەشە پێی خۆشه لە پێشەنگەکان و دیارەکان
بییت، هەشە کهمتەرخەم بووه لە رابردوودا و گەراوهتەوهو
نایهویت چیتەر لە بەدبەختی رابردوودا بژیتهوه...

هەر وهك هەشە ژيانى بۆ خوا سولحاوهکانى رابردووی لە
پیش چاوهو دەیەویت ئەمیش خشتیک لە جیگەیهکی دروستدا
دابینیت و تا دواى خوێ خەلکی رەحمەتى بۆ بنێرن و بییت
بە چاکەیهکی بەردەوام بوێ...

سەرکەوتن لە تاقیکردنەوهی خواى گەرە داواى کۆمەلە
کارێك لە مرقەکان دەکات، هەیه تەنها بە باوەرپوون بە
دل خوێ لە کارە گرنگەکانى تر دەدزیتهوه، هەیه باشتر
تیگەشتووهو دەلێ نا باوەر ئەگەر راست بییت دەبییت کرداری
بەدوادا بییت، هەشە فراوانتر لە کارەکان تیگەشتووه دەلێ راستە
نویژو عیبادەت کارگەلیکی زۆر باشن بەلام تەنها ئەوانە بەس

نى يە، چوون عىبادەت بۇ خۆتەو كارگەلىك كە بېيتە مايەى
 رېنموونى دەوروبەر ئەويش ھەر داواكراو، ھەيە جوانتر لە
 راستىيەكان تىدەگات و دەلى سەرکەوتن لە تاقىکردنەوہكان
 سوپاسگوزارى خواى گەورەى دەويت، سوپاسگوزارىش نابيت
 ھەرۈەك باوہرەكە تەنھا لە دلدا ييت و باشتەرە بە کردار
 ئەوہش دەرېخريٹ، جگە لەوہى سەرقالى بە كارى چاكەوہ
 ئارامى بە دلەكان دەبەخشيت و ھەويى كارە گشتىيەكانە... بۇ
 نموونە سوپاسگوزارى لە كارەبا، ئەنتەرنيت، كۆمپيوتەر، گشت
 ئەو كەرەستە خزمەتگوزاريانە تەكنەلۇژياى سەردەم بەرھەمى
 ھىناوہ چۆن بکريٹ؟ ھەيە تەنھا وەك كەرەستەيەكى خۆشى
 بەكاريان دەھيتيت و بەديار تۇرپكى كۆمەلايەتى وەك فەيسبوك
 گشت كاتەكەى بە شتگەلىك دەكوژيت دواتر بەشى ئيسراخەتە
 دونيايەكەى خۆشى ناھيلىتەوہ چ جاى قيامەت، ھەشە لە
 خەوہكەى خوى دەگرېت بۇ بەكارھيتانى لە رېگەى دەعوہو
 رەواندەوہى گومان و يارمەتى دانى خەلكيدا...

كورت و پوخت خۆشەھالى ئەوہى ئيمان بە باشى لە
 دلدا جيگير دەييت، دواتر عىبادەتەكانى بە باشى دەكات، لە
 گشت دۆخەكاندا ئارامگر دەييت و ھەقى نىعمەتەكانى خواى
 گەورە بە باشى دەدات و لەو كەسانە دەييت دواى مردنى
 كارى چاكەى لەناو كۆمەلگەدا دەمىنيتەوہو ھۆكارى ئىصلاھى
 بەردەوام دەييت.

قىبلە چىيە؟

قىبلە ۋەك ناو ۋە جىڭە پروونە، كە دەكەۋىتە كەعبەى پىرۋزەۋەو لە گشت دونىادا مسولمانان لە نوڭزەكانياندا پۋژى پىتچ جار بەلانى كەمەۋە پرووى تىدەكەن، قىبلە ئەو ئاراستە راستەيە كە خۋاى گەۋرە ھەلى بژاردوو ۋەك تاكە پرووگەى راستى و ون نەكردنى پەيامە گەۋرەكانى قورئان، ۋە پەيام لەم پرووگەدا بە گشتى و كۆمەل داۋاى يەك ئامانجى و يەك رىڭگەيىمان لى دەكات كە ئەۋىش لە قورئاندا دەستىشان كراۋە بە (صراط المستقيم) دەستىشان كراۋە...

كە سەيرى قورئان دەكەين، پەيامەكانى ۋەك پرووگەكەى پروون و ئاشكرايە، بەلام ھەۋلىكى دەۋىت بو دەرخستنى، ھەروەك چۆن پۋشتن بو كەعبەى پىرۋزو نزيكى لە قىبلەۋە ھەۋلى دەۋىت...

ئىسلام بەرنامەيەكى زۆر پتەو بە پلانە، فېرمان دەكات چۆن سود لە نىعمەتەكانى خۋاى گەۋرە ۋەرگرين و چۆن سود لە دونيا ۋەرگرين و بىكەن بە بەھەشت پىش بەھەشتى قىامەتى، بەلام زۆرجار مەۋقەكان خۇيان ھەزيان بە يارى كردنە بە ئاگر، كە ئاگرىشيان تىبەربوو ئەوسا خىرا ھاۋار دەكەن...

*سالانىكى زۆرە سوپاس بۇ خىل پەرۋەردىگار كەم تا زۆر بە چەندىن شىۋازى جۆر بەجۆر كارى دەعوەو بانگوازىمان ھەيە، ۋەك پىش نوۋىژ و ۋوتارىيژ لە مزگەوت، كۆرۈ سىمىنار، نوۋوسىنى كىيىپ، نامىلكە، بەشدارى لە نوۋوسىنى كىيىپى ھاۋرپى و دۆستاندا، نوۋوسىن بۇ رۆژنامەو گۆڭقار و پىگەكانى ئەنتەرىت، دامەزراندنى كارى راگەياندنى جۆر بەجۆرى خىر، فەيسبوك و جىگەى تىش...

بەباشم زانى لە ژىرناۋىكدا كارەكان زياتر پوخت و بە بەرنامەى وردترەو بەكرىن و بىيىت بە رىچكەيەك و بەردەوامى لەسەرى تا مردن ان شاء الله، زۆرجار سەرەتايى كارەكان بە پەرشوبلاۋى دەست پى دەكات و دواتر ئەقلىيەتى كۆكردنەوە دروست دەيىت، ۋەك لە پىاۋە بە ئەزمونەكانەوە فېربوۋىن، ھەبۋە تا مردن فرىاى ئەو كۆكردنەوە نەكەوتوۋە، ھەبۋە كۆتا تەمەنى بۆى تەرخانكردوۋە، بەلام باشتەر تا زووترييىت و لەسەر رېرەۋىكى دىارىيىت، چوون مردن كات و ساتى بۆنى يەو ھەركات مردن ئەمرى خىل پىكراۋ رۆخەكەى بىردەوە بۆلاى خۆى لەسەر ئەو بەرنامەو كارەيىت سا بەلكو بىيىتە كۆتايەكى باش حسن الخاتمە بۆمان امين...

ھەروەك پىمان چاك بوو ئەو كارانەى كە دەيكەين رېگەى بالاۋكردنەوەكەى فراۋان يىت، بە نوۋوسىن و ھەمىش بە دەنگى و قىدىۋش يىت، خىل گەۋرە يەۋەر يىت ھەۋلى بۆسەر

زوبانه کای تریش بدریت به تایهت عهره بی و ئینگیزی...
زۆرن ئهوانه ی گومان بالاو دهکهنه وه لهسه ر ئیسلام، قورئان،
پهغه مبه ر درودی خوای لهسه ر بیّت، پهغه مبه ران سهلامی
خوایان لهسه ر بیّت، پیاو چاکان، میژووی ئیسلامی، بزاقه
ئیسلامیه کان...

ئه رکی شاره زایانیشه ئه وهنده ی پیاو ده کریت ئه و گومانانه
بره وینه وه له ژیر پۆشنای قورئان و به شیوازی که قورئان
داوای کردووه، به ئومیدی ئه وه ی بیّت به مایه ی پیتموونی
بو ده وروبهر و پوچه ل کردنه وه ی سیحرو جادوه کان...

پېرەوى كارکردن

گەر سەرنجى قورئان يان ئىسلام بە گشتى بەدىن دەبىنن
كارەكان بەرنامەپىژى وردو درىژى بۆ كىشراو، ھەموو كارەكان
پەيوەندى رېكخستن و پتەوى تىدا دەبىننرت، گشت ئەوانە
پركەرەوى پىداويستىە مەۋىيەكانىشە.

بە سوود ۋەرگرتن لەو دەرەفەتانەى كە ئىسلام دايناو
ئىمەش كارەكانمان بەۋەو گرى دەدەين سا بەلكو بە
بەرەكەتى ئەو كاتانەى كە خۋاى گەورە جياىى كىرەوۋتەو
عبادەتى زياتر تىدا جەختى لەسەر كراو ئىمەش بە تىكەلى
جەستەيى و پۇخى كارەكانى خۇمانى تىدا ئەنجام بەدىن،
ۋەك مانگەكانى پەمەزان، پۇژانى ھەينى، كۆپرو كۆبونوۋە
ئائىنەكان، تا بتوانىن كارەكانمان بۆ چىنكى ديارى كراو
بىت ۋەك دەرچەى ئەنجامدانى كارەكان، ۋە دواتر بە نووسىن
بىت بۆ خويىندەوارەكان و بمىننەو ۋەك خەيرىكى نەبراو، ۋە
بە تۆماركراوئىش ھەبىت بۆ نەخويندەوارەكان و خەلكىش بە
گشتى...

لېرەو بە ئاگايانەى زياترەو دەستپىدەكەين و تا ئەو كاتەى
خۋاى گەورە ويستى لەسەر بىت و ئەمانەتى پۇخەكەمان لى
دەستپىننەو ئەمە پېرەوى كارمان دەبىت...
كارەكانمان بە پىي پىداويستى جىگەى كارەكان دەبىت، و

دواتر به نووسین و تۆمارکراویش بالاو ده بیتهوه.
داواکارم له خوای گهوره ئه وهندهی ته مه نمان خیری تیدا به
بمانه یلایته وه له ریگهی ئه م کارانه وه ته رازوی قیامه تمانی
پی قورس بیته و له دوا ی ئیمه ش که سانیک دروست بن
دریژه پیده ری هه مان پیره و بیته و قیامه تی هه موولایه کمانی
پی رووناک بیته..

گرنگ له کاردا کرداره نه ک ناو، زۆر به رهه می به سودو کۆنمان
به ده ست گه شتوو به بی ئه وه ی ناوی نووسه ره که ی له سه ر
بو بیت خۆزگه بو ناوی نووسه ره که خوازراوه، زۆر که سانیش
به ناویکی دیاری کراوه وه به رهه مه کانیان بالاو کردوو ته وه دواتر
خۆشیان ده رکه وتوون به ناچار ی به لام به رهه م و کرداره کان له
پیشتر بووه نه ک ناوه که.

قیبله چی یه؟

قیبله وهك ناو وه جیگه
روونه، كه دهكهویتته كهعبه ی
پیروژهوهو له گشت دونیادا
مسولمانان له نویژهكانیادا
پوژی پینج جار بهلانی
كهمهوه رووی تیدهكهن،
قیبله ئه و ئاراسته راستیه
كه خوای گهوره ههلی
بژاردوو وهك تاكه رووگهی
راستی و ون نهكردنی
په یامه گهورهكانی قورئان،
وه په یام لهم رووگه دا به
گشتی و كوهمه ل داوای یهك
ئامانجی و یهك ریگه ییمان
لی دهكات كه ئه ویش
له قورئاندا دهستنیشان
كراوه به (صراط المستقیم)
دهستنیشان كراوه...

قیبله

د. عومەر عهلی

٢٠١٨

